

ЗАТВЕРДЖЕНО:

наказ від 28.08.2025 № 164

Директор Первомайської гімназії № 5

Наталія КОРОТКОВА

ПОЛОЖЕННЯ

про запобігання та протидію насильству
та жорстокому поводженню з дітьми у Первомайській гімназії № 5

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

1.1. Дане положення розроблене у відповідності з чинними нормативними документами:

- Постанови КМУ від 4 червня 2025 р. № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми»;
- Сімейного Кодексу України;
- Закону України «Про охорону дитинства»;
- Закону України «Про освіту» № 2145-VIII від 05 вересня 2017 року (зі змінами та доповненнями);

1.2. В цьому положенні терміни вживаються у такому значенні:

- Булінг (цькування) - психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків (стаття 1 Закону України «Про охорону дитинства»).

- Жорстоке поводження з дитиною - будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, насильства за ознакою статі, булінгу (цькування), мобінгу (цькування), а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або 2 одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини (стаття 1 Закону України «Про охорону дитинства»).

1.3. Це положення спрямоване на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми та забезпечення функціонування ефективної системи

унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження з дітьми, створення у гімназії середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною, запровадження системи інформування про випадки (або підозру на випадки) насильства та жорстокого поводження з дітьми у суб'єкті роботи з дітьми та молоддю, а також забезпечення оперативного їх розгляду та реагування на них.

1.4. Це положення є обов'язковим для суб'єктів роботи з дітьми та молоддю під час організації освітнього процесу.

1.5. Завданнями положення є:

- запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми; формування у працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми; поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;
- забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

II. ПОРЯДОК РОБОТИ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ; ВИЯВЛЕННЯ ТА РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ПОВЕДІНКИ

2.1. З метою унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми забезпечити впровадження таких основних заходів:

1) превентивні заходи:

- затвердити Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- затвердити форму первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини згідно з додатком 1;
- затвердити форму реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) згідно з додатком 2;
- затвердити початкову форму анкети анонімного опитування для дітей згідно з додатком 3 (форму можна змінювати у відповідності до ситуації);
- інформувати дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- проводити оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми в діяльності суб'єкта роботи з дітьми та молоддю, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації;

- враховувати ризики насильства та жорстокого поводження з дітьми під час прийому на роботу працівників суб'єктів роботи з дітьми та молоддю;

2.2. Запроваджувати заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організація доступних та безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми у суб'єкті роботи з дітьми та молоддю (далі — повідомлення).

2.3. Запроваджувати заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організація тренінгів, інших навчальних заходів для працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю та інших фахівців, які контактують з дітьми;
- організація інформаційних сесій для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);
- залучення батьків, інших законних представників дитини (проведення батьківських зборів, розповсюдження інформаційних матеріалів);

2.4. Запроваджувати заходи з моніторингу та оцінки виконання Положення:

- регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);
- збір інформації для зворотного зв'язку (анкетування дітей, батьків, персоналу); аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню);
- заходи з інформування (розміщення у доступних місцях для дітей та батьків, інших законних представників інформаційних матеріалів (плакатів, брошур із контактами служб допомоги, контактних номерів телефонів для анонімного звернення).

III. ПОРЯДОК КОНТРОЛЮ ЗА РЕАЛІЗАЦІЮ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Директор гімназії:

- затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми, є відповідальним за його реалізацію, забезпечує його оприлюднення, ознайомлення з ним своїх працівників та здійснює контроль за виконанням.
- забезпечує здійснення заходів із ознайомлення працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю, інших фахівців, які контактують із дітьми, із

Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи суб'єкта роботи з дітьми та молоддю;

- розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує функціонування механізму подання повідомлень;

- невідкладно повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною;

- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;

- забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;

- взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми;

- призначає відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, яка реєструватиме повідомлення, що надійшло, в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечуватиме його підготовку до розгляду;

- розглядає повідомлення протягом однієї доби з дня його надходження. У разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною керівник невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє про це батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші 5 законні представники дитини є кривдниками дитини), письмово повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей, а також вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585 "Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах" (Офіційний вісник України, 2020 р., № 57, ст. 1779). 9. Відповідно до статті 10 Закону України "Про охорону дитинства" забороняється працювати у контакті з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи. Під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований

контакт з дітьми, має бути проведене опитування, яке може включати запитання ситуаційного характеру щодо насильства або жорстокого поводження із дитиною, з метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження.

3.2. Суб'єктами виконання положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми є педагогічні працівники та інші суб'єкти, які залучаються до організації освітнього процесу (волонтери, працівники, інші залучені фахівці, які контактують із дітьми).

3.3. Суб'єкти роботи з дітьми та молоддю у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

- вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;

- надати у разі потреби домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції;

- повідомити керівнику суб'єкта роботи з дітьми та молоддю та одному з батьків або іншим законним представникам дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитині, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, про виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

3.4. Суб'єкт роботи з дітьми та молоддю повинен забезпечити функціонування механізму подання повідомлень, який передбачатиме:

- інформування дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;

- забезпечення функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення.

3.5. Відповідальна особа за супровід роботи з недопущення у закладі насильства:

3.5.1. розробляє та/або поширює інформаційні матеріали з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми шляхом:

- розміщення на інформаційних стендах у приміщенні гімназії, розповсюдження серед працівників, дітей, їх батьків або інших законних представників дитини у формі буклетів (листівок);

- надсилання через батьківські, учнівські групи в месенджерах, розміщення на офіційному веб-сайті закладу;

- проведення тематичних семінарів/лекцій/консулат-занять для батьків або інших законних представників дитини.

3.5.2. Забезпечує інформування працівників з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми (далі — інформування), що передбачає такі напрями (теми):

- розпізнавання фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства;
- методи профілактики булінгу серед дітей;
- використання ненасильницьких методів спілкування та управління конфліктами;
- надання першої психологічної допомоги дітям, які постраждали від насильства та жорстокого поводження з дітьми;

IV. ОСОБЛИВІ МЕСЕДЖІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. З метою унеможливлення насильства або жорстокого поводження з дітьми педагог забезпечує виявлення поведінки дітей, керівник — працівників, які потенційно можуть призводити до насильства та жорстокого поводження. Недопустимою вважається поведінка, що може призводити до порушення права дитини на повагу до її особистості, гідне ставлення. Індикаторами, які можуть вказувати на потенційні ризики спричинення насильства та жорстокого поводження з дітьми, є використання тону голосу, який може сприйматися як залякування або образа, використання принизливих коментарів стосовно дітей та в присутності дітей, застосування покарань до дитини, а також інші індикатори.

4.2. З метою унеможливлення ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною педагоги повинні не допускати фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною. У разі коли передбачається фізичний контакт з дитиною, який є необхідним відповідно до змісту заходів з дитиною, такий контакт проводиться у присутності не менше однієї повнолітньої особи, крім виконавця, або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини.

4.3. Унеможливлення насильства та жорстокого поводження включає регулярне оцінювання ризиків, пов'язаних з насильством та жорстоким поводженням з дітьми, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації, із забезпеченням подальшого моніторингу та контролю, а також перегляд запроваджених заходів з унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми. Якщо за результатами розгляду повідомлення: виявлено ознаки насильства та жорстокого поводження з дитиною, відповідальна особа

/керівник аналізує причини та умови, які могли сприяти або стати підставою для порушення прав дитини; не виявлено ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною, інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною та вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків. Діяльність щодо виявлення та аналізу ризиків провадиться суб'єктом роботи з дітьми та молоддю із залученням сторін, зокрема дітей.

4.4. Якщо керівник закладу освіти чи педагогічний працівник не спрацювали оперативно на недопущення насильства чи жорстокого поводження з дітьми у закладі (ігнорування вчителем повідомлень від дітей, замовчування фактів насильницьких дій з боку дітей/батьків/колег тощо), - це карається відповідними органами та з дотриманням вимог Кодексу України про адміністративні порушення.

Додаток 1 до положення

ТИПОВА ФОРМА первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини Первомайської гімназії № 5

Дата події або виявлення: _____ 20__ р.

1. Інформація про дитину: прізвище

_____ ім'я

_____ по

батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби): дитина з інвалідністю; ☐ дитина-сирота; ☐ дитина, позбавлена батьківського піклування; ☐ інше:

_____. ☐

2. Інформація про особу, яка повідомляє: прізвище

_____ ім'я

_____ по

батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____.

Опис ситуації: _____

(зазначити максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

_____. 3.

Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини: тілесні

ушкодження; ☐ страх, уникання контакту; ☐ розповіді про образи/тиск; ☐ інше: _____.

4.

Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення): поінформовано відповідальну особу закладу; ☐ поінформовано батьків/інших законних представників; ☐ поінформовано службу у справах дітей; ☐ поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції; ☐ інше: _____.

_____ (підпис особи, яка заповнює первинне повідомлення) _____ (дата) _____

Додаток 2 до положення

ТИПОВА ФОРМА реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки)

Порядковий номер	Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)	Прізвище, ім'я дитини	Тип ситуації*	Заходи реагування	Результат**	Підпис відповідальної особи _____ _____ _____

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше. **Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо. _____

Додаток 3 до положення

ТИПОВА АНКЕТА анонімного опитування для дітей*

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі? так, завжди; ☐ інколи; ☐ ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі? з повагою; ☐ байдуже; ☐ іноді грубо або несправедливо. ☐

3. Чи були випадки, коли хтось із працівників гімназії, інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував? так; ☐ ні. ☐

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою? так; ☐ ні. ☐

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?
(відкрите поле)
